

AZ OMK BELSŐ PROBLÉMÁI

NE KÖLCSÖNÖZZÜNK "KÜLDÖNC" UTJÁN.

Nyilvános jellegű, tudományos nagykönyvtárakban bevett szokás, hogy a könyvtárak dolgozói szokványos módon tárják fel állományukat az olvasóknak. Gyakorlatilag ez úgy történik, hogy a könyvtár olvasói közé iktatja a látogatót. Ellátja látogatójeggyel. Kölcsönző könyvtár esetében az anyagi jótállás rendezésével biztosítja a kölcsönzést is.

Az olvasó, -most már a könyvtári nagy közösség, az olvasótábor tagjaként- kérdéseket tesz fel a könyvtárnak. Ismerteti könyvtári vonatkozású kívánságait, a könyvtáros pedig megadja a szükséges felvilágosítást. Megismerteti az olvasóval a könyvtári munkaeszközöket /katalógusok stb./, s a bennük való kutatás módjait. Elvezeti a szakrendi katalógusban az olvasó által felvetett kérdés decimális jelzetéig. A gyakorlatlan olvasót a könyvtáros szakirodalmi tanácssal is ellátja. Szükség esetén ajánló javaslatot tesz az olvasmányok sorrendiségére is.

A könyvtári felvilágosító, tájékoztató munka terjedelme körül még viták folynak. Nyilvánvaló azonban, hogy a felvilágosítást és tájékoztatást követőleg az olvasó "önki-szolgáló" lesz. Saját maga tölti ki a kártyalapot, maga adja át az olvasótermi felügyelőnek, vagy a kölcsönzési dolgozónak. A könyvet is maga olvassa. A jegyzetelés munkáját sem háríthatja másra.

Az elmúlt évek során az OMK-ban ezzel a nemzetközi könyvtári gyakorlattal szemben sajátos módszer is kialakult. Számos fővárosi vállalati és kutatóintézeti műszaki könyvtáros nem saját maga /vagy csak ritkán maga/ keresi fel a könyvtárt. Sokan közülök küldöncökkel tartják fenn a kapcsolatot saját könyvtári üzemük és az ország műszaki alapkönyvtára között.

Sok esetben rosszul, vagy hiányosan megadott bibliográfiai adatokkal küldik a könyvtárba a küldöncöt /hivatalsegédet, takarítónőt/, aki adott esetben nem tud felvilágosítást adni a referenciasnak a kérdés részleteit illetőleg.

Ezen túlmenőleg azonban más bajok is vannak a küldöncökkel: irattáskájukat nem hajlandók a ruhatárban elhelyezni. Ezért hangos vitákba szállnak a ruhatárossal, vagy az olvasótermi felügyelővel. A küldöncök arra hivatkoznak, hogy táskájukban pénz, fontos, bizalmas irat van. A könyvtáros viszont ragaszkodik köteles ahhoz, hogy táskákkal ne lépjenek be az olvasóterembe. Az ilyen esetek sajnos gyakori vitákat okoznak. A viták viszont időt vonnak el. Lassítják a könyvtári munkát. A jelenség azonban az olvasóteremben lévő olvasókat is felette zavarja. A küldönc a katalógusokban való kutatómunkát nem ismeri. A könyv vagy folyóirat-kérőlapot kitölteni nem tudja, de nem is igen akarja. Az igen elfoglalt referencest vagy a kölcsönzés nagyon is elfoglalt dolgozóját keresi fel, akitől a kérőlap kitöltését kívánja. /Igen sokszor nem is szerényen, nem is türelmesen, hanem hangoskodással, hiszen: "Ő nem tud várni, mert neki nem ez a dolga, és még igen sok helyre kell kézbesítenie!" /

A könyvtári dolgozó természetesen segíteni akar és segít is, ha futja idejéből. Átveszi a küldönc től a könyvtáros levelét és a jól-rosszul megadott bibliográfiai adatok alapján megkezdí kutatómunkáját a katalógusokban. Nagy forgalom idején azonban ez fizikailag lehetetlen. A referencesnek rövid idő alatt igen sok felvilágosítást kell nyújtania. Ha olyan munkát vállal, amely egyetlen könyvtárban sem feladata a referencesnek, a jelenlevő többi olvasó, kutató fizeti meg ennek az árát. A könyvtári üzem ilyenkor mulhatatlannul akadozik.

Könyvtárunk az utóbbi időben egyre többet foglalkozott ezzel a kérdéssel, mert a küldönc útján való kölcsönzés gyakorlata sajnos egyre általánosabbá válik. Így kölcsönöz az OMK-tól a Vegyterv, Egyesült Izzó, Postakísérleti Intézet, az Építőanyagipari Kutató Intézet, az ÉM. Iparterv, a Mélyépterv, a Táki, a Bányászati Kutató könyvtárosa s ezt a felsorolást oldalakon folytathatnók...

Ezt az egyre inkább terjedő rossz gyakorlatot azonban az OMK nem támogathatja, mert olvasóinak száma egyre növekszik. Ez év első negyedében a helybenolvasók száma 29,7 % -kal, a kölcsönzők száma 17,8 % -kal, az olvasott és kölcsönzött kötetek száma 40,1 % -kal növekedett! Ilyen nagyarányú forgalom-növekedés igényeit a könyvtár csak a legnagyobb erőfeszítésekkel tudja kielégíteni. Az őszi nagy forgalom szeptemberrel ez évben is megkezdődik. Erre az időre tehát rendezni kell minden vállalati műszaki könyvtárban a küldönc útján való kölcsönzés kérdését.

Az a kérésünk és egyben javaslatunk, szervezzék meg

munkájukat úgy a kölcsönvevő könyvtárosok, hogy az OMK-val kapcsolatos kölcsönzéseiket személyesen végezzék, vagy hozzáértő könyvtári dolgozót küldjenek a könyvtárba. Olyan könyvtárost, aki maga képes arra, hogy a szükséges adatokat kikeresse, a kérőlapokat kitöltse és ellenőrizze a bibliográfiai adatok helyességét. Az így ellenőrzött anyagot vegye kölcsön a könyvtáros, csomagolja be, tétesse félre s a küldőnc csak a kész csomagot vigye magával. A könyvtáros azonban úgy is megszervezheti munkáját, hogy a küldőncel együtt jelenik meg a könyvtárban.

Meg kell tehát szünni e "távirányításos" munkának. Vannak könyvtárak, amelyek még a kölcsönzőjegyet is a küldőnc nevére állíttatják ki és az OMK-t csak nagy ritkán keresik fel. Ugy véljük, a hálózati összetartozás csak erősödik, ha a vállalati műszaki könyvtárosok minél nagyobb számban, minél gyakrabban keresik fel könyvtárunkat. Ez annál is inkább szükséges, mert az OMK az őszi idény megkezdésével el fogja háritani az eddigi gyakorlatot. Idejében hangzik el e cikk útján az értesítés. Időt kívánunk adni az átállásra. Ezt az időt használják fel a könyvtárosok arra, hogy rendezzék kölcsönzési tartozásaikat, fizessék ki a késedelmi díjakat és tanulmányozzák az OMK kölcsönzési szabályzatát azért, hogy rendelkezéseit maradéktalanul be is tudják tartani.

A műszaki fejlesztés országos ügy. Az OMK-nak igen sokrétű szakirodalmi igényeket kell kielégítenie egy meghatározott nagyságu állományból a rendelkezésre álló személyzettel. A könyvtár felé irányuló egyre többretnű, egyre nagyobb igény, s a rendelkezésre álló személyi ellátottság késztetik arra a könyvtárt, hogy a küldőnc útján való kölcsönzés kérdését rendezze.

Tudjuk jól, hogy könyvtárunk olvasószolgálati munkájában még sok a hiba és a fogyatékoság. Raktáraink beteltek. Állományunk egyre jelentősebb része van külső raktárakban. Egyre több nehézséggel jár a raktározás és éppen a rossz raktárak következtében az anyag gyors és biztos feltárása. Hibáink kijavítására őszintén és komoly erőfeszítésekkel törekszünk. Ez a törekvésünk természetesen eredményesebb lesz, ha saját munkánkkal fokozottabban foglalkozhatunk. Kérjük a könyvtárunkkal kapcsolatban álló könyvtárosok megértését és közreműködését.

Dr. Tombor Tibor

- x - x - x -